

COSINZEANA

PROPRIETAR: Dr. SEBASTIAN BORNEMISA

REDACTOR: Dr. NICOLAE DAMIAN

Anul — IV. Nr. 49.

Abonamentul: Pe an 12 cor. Pe $\frac{1}{2}$ an 6 cor.
România 30 lei. — America 3 dolari. — Germania 15 M

Orăștie, 20 Decembrie n. 1914.

Noul Rege al României.

Pe-aceiaș drum...

— După 140 de zile. —

Nu-i nimica să stea 'n loc,
Toate trec pe lume,
Toate sunt nestăfătoare,
Toate nește spume.

Metropolitul Dosofteiu.

Flori și cântece, avânt și entuziasm și codru de drapele, — așa fuseseră 'ntâia oară drumul. În goana trenului, care ne ducea pe zece de mii sub arme, nu eră nici unul poate, care să nu fi visat la învingeri glorioase, la peripeji romantice, la trofee superbe, la tot ce-i frumos și înălțător și sublim 'ntr'un războiu. Sufletul eră îmbătat de o glorie presumptivă și 'n ochi rădea adâncă bucurie, ce aveă s'o simțeașcă mai târziu sufletul, când, sub potcoava cailor, va scântăie peatra orașelor cucerite dela dușmani.

Credeam atunci, credeam noi militarii și credeau cei rămași acasă: bătrânii pitii și femeile duioase, cari 'ntr'o fluturare de batistă albă, își trimiteau celor ce plecau, iubirea imaculată și credința eternă... Credeam, și de ojeul credinței noastre se slăreau nepuțincoase intrigele și profetiile Casandrei. Așa fuseseră și așa trebuia să fie. Așa trebuia, ca 'n fiecare suflet să fie de zece ori mai multă nădejde, de zece ori mai mult avânt și de zece ori mai multă credință. Căci atâtea avem și noi și față de vrășmașii înțreii și împătrași, numai cu ajutorul acestora, puteam lua războiul. — Oh, eram pușini la număr, dar tari la credință, mari la inimă, și 'n sufletele noastre, ale tuturor de pe aceste platuri, cântă viitorul unui vis de mărire. Pe noi nu ne ducea dorul de luptă, pe ceilalți porunca și brațul grosolan al forței... Așa am plecat și la plecarea noastră, de-alungul miriștilor, erau flori de mac și pe coama verde a codrilor de fași se risipeă roșul cald al soarelui de vară. Simțiam poezia firei 'n sângele din vine, și vorba 'mpărătească, că înainte de-a cădea podoaba codrului, vom fi cu toții iar acasă, — ne mână cu drag la luptă...

...Dar, a venit ceasul și, din zno-pul nădejdilor noastre, zi de zi s'a scuturat câte una, s'a risipit câte-un bob, s'a perdut câte-un vis. După o sută patruzeci de zile, când străbaterăm azi *aceiaș drum* cu trenul, prin gări nu mai fălăie drapel și de-alungul miriștilor nu mai sunt flori de mac și nu mai sunt fluturări de batistă. Podoaba codrilor s'a cernut de lungă vreme și ceața sură și glodul și zăpada albă și corbi cronicăntorii, prevestesc în larg de zare tristețe, deprimare și... ne rabdă hărtia s'o spunem?... desnădejde. Această-și rade răsul ei lugubru pe buzele sarcastice și asta 'și plânge plânsul ei 'n ochii celor ce așteaptă, ca să le sosească dragii de departe. Unii sosesc, și cei ce sosesc nu mai cântă, nu mai hăulesc și nu mai zboară voinicește. Ei vin tăcuți, cu fața suptă, cu graiul stâns, sprânci-niți de cărje, răniiți 'n trup de gloanfele dușmane și răniiți 'n suflet de neizbânda proprie. Cum s'a putut risipi, Doamne, atât avânt, atâtea în-suflete, atâtea iluzii și-atât noroc? Vin și eu cu ei 'n aceiaș tren, din aceeaș depărtare sinistă și cum ascult poveștile lor duioase, resignate, desparate, — mă surprinde tristețea și mi se umple inima de jale.

Înaintea mea se desășoară cu fiecare vorbă a lor pâna roșie de sânge — a câmpului de luptă, cu miile de chinuri, cu miile de neajunsuri, de păcate, de deprimări. Aceiaș sentiment, care le strecoară lor 'n suflet desnădejde, mă prinde și pe mine, și pe vecinul meu și pe toți, cari ascultăm poveștile acestea duioase. Căci aceiaș chin, aceiaș neajuns, aceleași suferinți le e parte și celor ce-au rămas pe lângă vetrele străbune. Nesiguranța hădă de mâne își arată și înaintea acestora ghiara înfricoșată, nesiguranța aceea, care e mai dureroasă, ca rana din piept, și ucide mai chinuitor ca bomba de vitriol și ca dum-dum-ul dușmanului. Dela colibă până la palat, dela măturătorul de stradă până la ministru, avem fiecare ceva scump 'n lupta asta și pierdem fiecare ceva, ce ni-e drag. Și când ne

dăm așa gândurilor pradă și ne gândim la tot ce-a fost și la tot ce poate să mai vie, 'n sufletul nostru se 'nfriră o rugăciune cucernică și blândă: Doamne, vie din nou împărăția păcii Tale, căci îndeajuns ai umilit pe cel mândru și îngâmfat și pocăința lui de astăzi destul de mare e...

Radu Margean.

Muzica durerii...

Întâmplarea neașteptată a biruințelor sârbești din săptămâna trecută asupra oștirilor noastre austro-ungare, aflându-se pe câmpul de luptă în Sârbia mai ales trupe din Ungaria, — a stors revistelor și ziarelor glasuri de durere, cari ating adânc. Le-am putea zice: muzica durerii... Căci zgomotul armelor își are răsunetul său foarte viu în literatură. Când armatele pleacă, coperite de flori și cântând la războiu, penele scriitorilor cântă tonuri de mândrie, de nădejde viuă, de încurajare! Când vin vești de biruințe, se scrie plin de fericire! Când însă norocul a rătaicit a se abate spre câmpul inimic, penele varsă pe hărtie, lacrimi 'n loc de cerneală... Așa e acum după înfrângerile neașteptate din Sârbia. Ziarele din Pesta au articli foarte simții, cari plâng nenorocire, pe care o mângăie doar cu aceea, că e numai o întâmplare trecătoare, care se va repara. Iată de pildă cum scrie asupra acestui lucru răspânditul ziar „Az Est“:

„Ne doare inima, ne doare. Ne întănim doi și ne plângem amarul unul altuia, sau stăm față 'n față și nu grăm, dar ne plângem totuș, căci ne schimbăm privirile triste și imprumutăm unul dela celalalt suspinul. Vedem oștirile noastre, sângele nostru, venind încet 'nnapoi dela Aranghielovaș, prin glodul încăpăținat sârbesc, în uniformă oboșită, cu fața suptă, și vedem coborând de pe parapeturile Belgradului 'n spre Sava tunurile, cărările, caii, catării, mulțimea noastră de arme scumpe și pretutindeni pe

Încă o vedere dela măreața înmormântare a Regelui Carol: Palatul Regal din București îndoliat. Perdele negre copâr fațada lui, trase în arcuri dela o fereastră la alta, apoi poarta îmbrăcată în negru, și Coroana regală strălucind peste toate. Chipul ne arată clipa când cortegiul iese din Curtea Palatului.

lângă lucrurile de transport, pe lângă animale, aparate și arme, soldații nostri, sângele nostru, copiii nostri, frații, neamurile și prietini.

„Palatele Belgradului și avuțiile lui nu ni-au făcut fericți și ocuparea Belgradului n'a însemnat, că am bătut Sârbia și părăsirea Belgradului nu înseamnă, că ne-au bătut pe noi în Sârbia. Și nici Aranghielovațul n'a fost ținta noastră din urmă, după care am fi ahtiat și nu ni-e acum desiluzia, ce nu se mai poate șterge. Numai la copiii nostri scumpi privim, cum se retrag pe drumurile păcătoase sârbești și pe nedrumurile lor și-i compătîmim pe ei și ne compătîmim pe noi. Bucuriile retirează și ele în sufletele noastre... și trebuie s'o spunem unul celuia-

lalt, că ne doare inima. Fiecare inimă doare în orașul acesta și 'n fiecare oraș ne dor toate inimile, și în'ma în fiecare sat ne doare, și toate câte acolo bat împreună Steaua de dimineață nădejdi lucea strălucitoare deja deasupra noastră și tot mai strălucitoare o așteptam, și pe Crăciun așteptam să vie mântuirea pentru copiii nostri, ca: i pătimesc pe pământul glodios blăstămat; dar înaintea stelei de dimineață s'a pus acum negură și 'n negură steaua e mai palidă și mai îndepărtată...

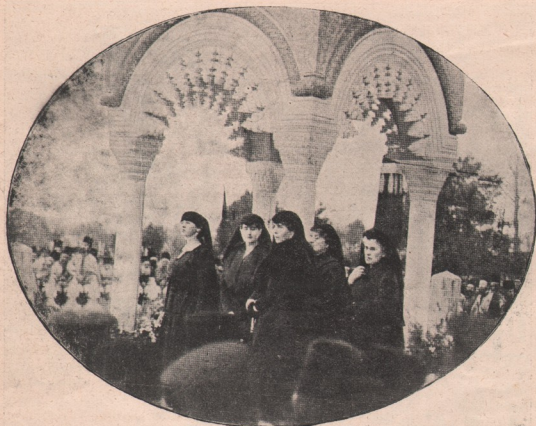
Oftarea d. rerii vi-o oftăm acum vouă, sârmanilor flăcăi și bărbați ungari, care în patru luni și jumătate ați străbătut până la Aranghielovaț, jertfînd pentru fiecare palmă

de pământ sârbesc o viață maghiară. E fericit visul vostru de veci că voi sunteți biruitori. De douăori a trebuit să vă plângem pe voi, a doua oară cu mult mai amar...”

□ □ □

Scrisori din Siberia.

În timpurile de pace lumea mare pe la noi știa despre Siberia cel mult atâta, că e o țară fără de sfârșit, în care domnește iarna de veci, care are orașe în cari posta merge — odată pe an, și că sub Siberia ai a înțelege... o temniță mare în care gem, zuruindu-și lanțurile, mii și mii de suflete nobile, luptătoare pentru libertate și cultură, expulzate acolo de tirania administra-

Vedere din minunata Mănăstire dela Argeș, în care a fost așezat spre vecinică odihnă Regele Carol I. al României. Chipul de aci ne arată pe M. S. noua Regină Maria, cu Princesesele Elisaveta și Maria (cele 3 dinainte) luând parte, la prohodul asupra Regelui Carol în mănăstire.

tivă muscălească, și, în urmă, că Siberia e un triaș cimilitr, în care aproape fiecare cruce, e un monument modest și nebăgat în seamă, sub care zace un cap luminat, o inimă caldă, neastâmpărată, doritoare de mai bune vremuri poporului său!..

Veni acest războiu, care roscoll aproape toată lumea de pe tot globul pământesc, — și el roscoll pentru noi și stările din Țara Iernii de veci, din Siberia, dându-ne tristul privilegiu, a putea primi știri despre Siberia, din felurite puncte ale ei, dela înșiși fiii și frații noștri, — duși acolo cu miile ca prizonieri de războiu ai Rușilor. Pe cine Rusia ia prizonier, nu-l lasă pe aci pe-aproape, prin orașele europene, ci îl zvârle oblu 'n depărtata și îngrozitoare Siberia.

În câte case în țară la noi nu se vorbește azi despre fiul cutare, nepotul, cunoscutul, care a trimis „carte din Siberia?” Și scrisorile acestor fii ai noștri, ne deschid și

nouă tătura vederi nouă, asupra acestei țări ciudate, crescută în închipuirea noastră, după descrierile din romane și nuvele anarchiste, ca o țară din povești, de care îți place mai curând să nu auzi, să nu te gândești mult la ea. — Scrierile ce vin însă din Siberia dela prizonierii de războiu, ne risipesc mult din închipuirea ce o avem asupra Siberiei, și ne fac să vedem în ea, aceea ce e: o țară în care curge viața, se desvoaltă sate și orașe și negoș și muncă, ca oriunde încolo în lume, — cu deosebirea doar', că fiind țara foarte rece, nu e așa de populată, ca alte țări cu climă mai dulce.

Ni-o arată asta și scrisoarea de mai jos pe care a trimis-o acasă un ofițer ungar din Segedin, căzută în prisoare la Ruși și dus la Krasnojarsk, adânc în Siberia. Iată ce spune acest ofițer dela noi, despre orașul unde e prizonier și despre viața ce el o duce în acela:

Krasnojarsk, 26 Oct. — După o călătorie neîntreruptă de optsprezece zile, am ajuns aci. (Ce cale depărtată poate fi aceea, Doamne, pe care mergi 78 zile, pe tren! Red.). Deși de pe drum vi-am scris din felurite puncte prin cunoscuți ruși, vă scriu acum și de-adreptul.

Ne aflăm într'un mare oraș militar rusesc, cu 80-90.000 locuitori în apropiere de Irkuck. Locuim 2 în o odaie a unei casarme nou zidită, căsarmă ce stă din 100 de edificii deosebite, în stare a primi 30.000 de soldați! Căpătăm aci (un ofițer prizonier) locuință liberă, luminată, încălzit și 50 ruble pe lună, din care însă avem să ne coperim toate trebuințele. Și fiindcă de pe câmpul de războiu n'am adus cu mine nimic, decât ce eră pe mine, — trebuie să-mi iau câte toate din acești bani, pentrucă aici e de regulă un frig de 10 grade și așa fără bundă nu prea e plăcut să umbli.

Ținutul pe aici e foarte frumos

și aduce aminte de Meran; zace spre răsărit, așa că soarele strălucește de dimineață. Până acum a fost timp frumos.

În decursul călătoriei, ne-am dat jos la *Kiew*, care e un minunat oraș mare! Urmându-ne drumul, am înaintat pe lângă un foarte mare râu rusesc, pe lângă Ural.

Purtarea cu noi e neexcepționabilă. Ni-i iertat să umblăm liberi prin oraș, să locuim și să ne hrănim privat, — dar cu toate că libertatea asta e un picur de miere în amarul acestei vieți, și deși n'avem nici un cuvânt de ponoslu, — totuși m'aș dori tare acasă. Ce-i mai rău e aceea, că suntem cu totul închiși de lume, nu ne vine nici o știre din afară și nu e iertat să ne vie..."

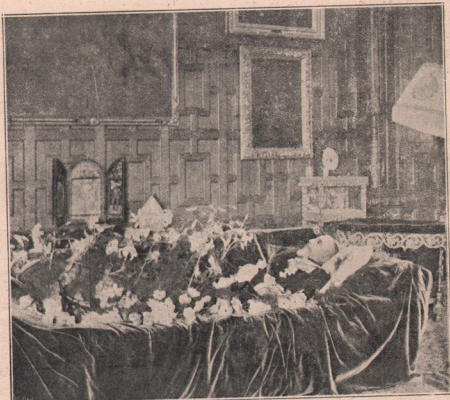
□ □ □

Un asalt.

— Dia carnetul unui infanterist german. —

...Compania ne eră în pericol, de aceea am înaintat puțin ca să ne adăpostim în niște șanțuri naturale. Am ajuns într'un șanțuleț acoperit de tufe, la depărtare de vre-o trei sute de metri de inamic. Mai departe n'am putut merge înainte, pentrucă până' să ne apropiem de tunurile zidite în pământ, trebuia să ne tărâm pe un șes fără pic de ridicătură și prea rău ne-ar fi stricat dușmanul.

Gloanțele cădeau tot pe locul unde eram mai înainte, se vede că nu ne-au observat înaintarea. Ne-am tras în șanț de numai vârful capului ni se vedeă. Trebuia să ne ascundem, că de ne descopereră inamicul, nu mai rămânea unul din noi teafăr, ploaia de gloanțe ne-ar fi potopit pe toți. Deodată auzim numai din-dărăt bubuiturile tunurilor noastre. Pușeau din comuna care eră tocmai la spatele nostru. Ne aflam dară între două focuri: în față dușmanul, la spate artileria noastră și nu ne puteam clăti din loc, nici înainte nici napoi, că întreg câmpul eră năpădit de granate și șrapnele. *Patru zile am stat așa, răbdând foame și sete. Zi și noapte urlau tunurile, de gân-*

Încă o vedere a Regelui Carol pe catafalca: Siciul lui plin de flori și între flori trupul lui adormit... Așa a dorit el în viață, ca numai flori naturale să se pună pe siciul lui, între flori naturale l-au așezat...

dei că se prăpădește lumea și se cutremură pământul de bubuiturile grozave. N'am putut închide ochii o clipă măcar, deși simțeam cum ne chinue somnul. Alături de noi se întindea o holdă de napi. În cele din urmă ne-am hotărât ca periclitându-ne viața să ieșim noaptea din șanț și tărându-ne pe poziții la apus de Dixmuinden. Ne-am târat pe brânci într'acolo, până' le-am ajuns săpat îndată șanțurile și-am început și noi focul ucigător asupra deșmanului. În ziua următoare s'a pornit o ploaie și șanțurile ni s'au umplut de apă. În șanțul nostru eră apa de cinci centimetri și de aici din apă răspundeam dușmanului. Abia cătră seară s'a potolit în câțva fo-

cul de puști, dar atunci s'au pornit iarăși tunurile și mai turbate. Schimbându-ne ținem varda. Unii păzeam, alții ședeam în apă răzimați cu capul de paretii tinoși ai șanțului și... durmeam. A fost un tablou nu se poate mai trist și jalnic.

Dixmuinden eră în flacări, iar flacările uriașe înroșiseră cerul până departe. Dind când în când ne mai trimiteă inamicul și câte un glonț de pușcă, iadul adavărat îl forma însă focul tunurilor. De după oraș pușcă inamicul cu tunurile grele. Zei de lumini uriașe vedeai aprinzându-se deodată în întunericul ce învălea orașul în flacări, licăreau o clipă și apoi dispăreau, ca să se aprinză și să dispară altele, în alte locuri. După fiecare lumină urma o bubuitură, în tocmai cum se urmează durduitul cu fulgerul. Ca niște glo-buri de foc, asemenea unor cometi cu coadă, zburau văjând și șuerând peste capetele noastre granatele vrășmașe, cari când explodau în apropierea noastră unele în aer, altele izbindu-se de pământ, trozneau atât de puternic fășnind din ele scântei

în toate părțile, de ne părea că ni se sparg tâmpănele urechilor. Lumina granelor cari explodau în noapte eră atât de tare, că puteam ceti gazete în clipita cât dură lumina.

Toată noaptea a ținut într'una lupta de tunuri. Dimineața pe la 2 ore ne sosește porunca, că peste un sfert de oră facem asalt cu baioneta asupra orașului *Dixmuiden*, să stăm gata.

Sună comanda, și noi părăsim șanțurile. În pași repezi și sărind peste gropile și șanțurile ce ne stă în cale, ne apropiem tot mai tare de inamicul care stă ascuns în poziții bine întărite. Se cutemură văzduhul de urletul tunurilor cari se porniseră acum și mai vrăjmaș lovind și în noi, în infanterie. Îneep ropotele salvelor de puști, bubuitele nesfârșite ale mașinilor de pușcat. Și prin copaci erau așezate mitralieze. A fost grozav. Eră un adevărat iad câmpul pe care ajunseserăm; cădeau ai noștri leasă, dar pentru aceea ne azvârleam nainte...

Și la dreapta și la stânga cădeau camarazii mei, când iată dăm de un șanț. Ne-am grămădit acolo câți am încheput și ținem într'una focul. Un glonț nimereste în patul puștii mele de unde sărind lovește în cap pe vecinul meu. A murit pe loc. Lară ieșim din șanț și mergem nainte, eram abia două sute de chilometri de inamic. Învalmășala creștea într'una, tot mai sălbateci erau urletele tunurilor și tot mai înfiorător zgomotul armelor amestecat cu zbie-retele oamenilor. Vedem cum se întregeste linia de foc a dușmanului primind noi întăriri și am văzut cu ochii mei cum au sosit deodată trei mitralieze nouă, cari fiind așezate oblu în față cu frontul meu, s'au pus și acestea pe lucru. Granate noi pleznesc acum între noi, de acestea n'am mai văzut. Se sfridele granata în pământ, zvârle pământul în toate părțile la înălțime de mai mulți metri, lăsând pe urmă-i o gaură cu diametru de 2—3 metri. Un fum negru și gros, care ne înneacă, se lasă preste noi pe urma exploziei acestor gloanțe de tun, care, mai tirziu

am aflat, au fost *granatele marinei engleze*, ce atunci se amestecase și ea în luptă. Când un glonte a lovit ea un tun la care erau înhâmați șase cai, tunul tot țândării s'a făcut, iar din cai n'a rămas decât o masă de carne neinsuflețită.

Se aude sunet puternic de trimbiți. Gornștii noștri suflau „asaltul” din rășputeri și acesta eră tot odată și semnul punerii baionetelor pe pușcă.

Înfleg baioneta și înainte! Ni se oprește răsuflarea, eram aproape de dușman. Deodată nu mai văd, nu mai aud nimica. Dar ce s'a întâmplat? Ceva mă zvârlise în aer, izbindu-mă napoi la trei metri, cu capul de-un lemn. Am amețit. Când mă pomenesc, camarazii mei lucrau din greu cu baioneta și răsuna văzduhul de strigătele: „Hurra”. Sosiseră ajutoare. Mă ridic binimăcit și mă azvârlu și eu în luptă.

Ce-a urmat apoi, nu se poate descrie, a fost un măcel sălbatec, grozav de sălbatec. Omul nu mai eră om, ci fiară...

De douăori a trebuit să ne retragem și abia la al treilea asalt cu baioneta am reușit să spargem și să zdrobim total frontul inamicului, care după ce a luat de veste că ajutoarele noastre sosesc într'una, și-a retras resturile de trupe, lăsându-ne astfel, după acest crâncen măcel, liber drumul spre orașul ce eră aproape ruină.

Așa am intrat noi în *Dixmuiden* — și mă tot mir, cum am putut scăpa teafăr din acest potop.

RÂNDURI MĂRUNTE

Răspândiți „Cosinzeana”

Niciodată cuvântul nostru n'a avut mai mare rost și mai adânc înțeles, ca acum. Zilele pe dinaintea noastră se alungă în salturi uriașe, și fiecare ceas, fiecare clipă se marchează adânc în paginile istoriei și se gravează, ca 'n marmoră, în fața lumii. Cei mai scumpi ai noștri luptă pe la hotare streine, îndurând ne-

spuse chinuri și sfortări supraomenești, — iar noi, cei rămași acasă, — trăim, ca niciodată, cu sufletul încărcat de zbuciumări nespuse, cu vraful lizuliilor închise mai hermetice ca ori când și urmărinduni-se fiecare vorbă, fiecare gest, fiecare clipire de ochi.

Vremile excepționale au pus zăvor pe cea mai scumpă avuție ce o avem, pe gândul liber, al nostru, al înaintașilor noștri și cartea românească trăește și ea zile foarte încercate pe aceste plauri.

Suntem amenințați, să ne stea pe loc munca culturală, ce-am zidit-o cu-atăta migăleală, cu-atăta trudă, de ani, de zeci de ani. Ziarele și revistele noastre vegetiază abia; unele din ele s'au stins în furtuna năpraznică, și între astfel de împrejurări ni-e primejdii cultivarea sufletului, a limbii, a idealului nostru. Un mic impuls, o slabă bătaie de inimă din marele organism al culturii românești, sunteți și noi. Cu jertfe enorme, cu sfortări neînchipuite, nu ștem, să murim încă, și ne încordăm toate puterile, ca să ținem făclia noastră scumpă încă trează, încă viee și în furtuna aceasta, ca să menținem continuitatea pentru seninătatea zilelor, ce vor să vie, strălucitoare și mai calde, ca arșița soarelui de vară. Și 'n lupta aceasta, — căci și aceasta e o luptă — cuvântul nostru se 'ndreaptă înspre cei ce ne ascultă, cei ce ne citesc, cei ce ni-s dragi, — rugându-i, ca să sprijinească și să răspândească revista „Cosinzeana”.

Să spună cunoșcutilor, rudeniilor, fraților, că abonând revista pentru anul viitor și trimițând acum abonamentul, o vor primi-o grațuit până la anul nou, o lună de zile deci.

Cerem serviciul acesta cetitorilor noștri și avem convingerea, că ne înțeleg și ne satisfac.

Prețul revistei: 3 coroane pe 3 luni; 6 coroane pe jumătate de an, e așa de mic, cum nu este mai mic la o revistă de acest fel.

DIN LAGĂR

I.

La umbra scumpului meu cort
Din preajma unor bălării,
Îți scriu iubita mea, să știi,
Iubirea sfântă ce ți-o port:
Alt suflet nu-i pe-acest pământ,
Să-și fină sfântul legământ,
Credința sfântă ce-a jurat
În clipa când s'a cununat;
Și nu-i pe lume altui dat
Să-și fie sufletul curat
Cum mi-l ții eu, de nu-i așa,
Săgețe cerul stăvila mea!

II.

La umbra scumpului meu cort
Din preajma fristelor câmpii,
Iubirea-mi sfântă de copii
Ți-o scriu, iubita mea s'o știi:
Mi-i sufletul adânc rănit
De când de ei m'am despărțit,
Și nu e clipă să nu plâng
Că nu-s la sânu-mi, să mi-i strâng.
Mă doare inima de ei,
Ah, dragii, copilașii mei!
În grije albi-i draga mea
Și 'n veci te-o binecuvânta!

N. Bonjuc

Caporal de vânători, Balciu.

PĂDUREA-NEAGRĂ

G. C. IONESCU-ȘIȘEȘTI

Pentru a intra în valea Dunării în Pădurea-Neagră, trebuie să străbați o regiune de dealuri înalte, ce se încrucicează și se întretăie într-o neorânduială sălbatică, închizând văi strâmte și adânci, în care stau pitite sate și târguri vechi de veacuri. În târguri intri prin portaluri boltite, străjuite de turnuri pacinice azi, pe care stă zugrăvită pajura împărătească a Hohenzollernilor: „Cu aceeași credință, cu care am ținut altă dată de Austria, ținem acum de Imperiul German“. În această mărturisire de credință, scrisă cu litere mari deasupra portalului, răsuflă mândria conștiință a acestui popor, care simte că fără el nu pot dăinui împărățiile.

Pe coastele dealurilor, lanurile îngrijite, dar sărace și triste, la Sântă-Mărie graul e încă necopt. Și totuș gospodăriile din sate îți dau o deosebită impresie de bună stare, sunt case foarte vechi, foarte trai-

nice, cu puține adaosuri, pe care urmașii le-au crezut de nevoie. Ele ne spun că și aici, ca și în valea Dunării, ca și în Pădurea-Neagră, toată moștenirea o dobândește unul din copii. Fără acest obicei, pe care l-au consfințit legile, cu greu s'ar fi putut menține acest neam de oameni, într'un ținut aspru și sălbatic, în care natura n'a fost de fel darnică.

Când dealurile încep a fi îmbrăcate în pădurea de brad și de molift, când coastele netede încep a fi străpunse de stânci împrăștiate ca niște râni uriașe, atunci am intrat în Pădurea-Neagră. Văile se strămtează tot mai mult, dela o vreme devin prăpăstii. Din fundul lor privești înfiorat, înăbușit, pereții de codru mohorât cari se ridică de o parte și de alta, spărgând norii cu vârfurile ascuțite ale brazilor de pe creștet. E valea „ladului“. Și pe vremuri trebuie să fi fost o faptă de ne bună îndrăzneală, când vr'un vânător viteaz, ori vr'un țaran prieten cu pustiu, va fi intrat în acest fioros iad de groază nimicitoare — astăzi însă fundul prăpastiei negre e scrijelat și străpuns de șine de fier, și de șoseaua, care aleargă dintr'o parte într'alta în indoiturile de șapte. Trenul străbate bubuind, răbufnind ostent în această măreție, care-l umilește cu liniștea ei neclintită.

Răurile isbesc bolovanii din albie, și plesnesc în stropi de argint; printre pietri în ochiurile de apă liniștită aleargă păstrăvii în fulgerări repezi, ca speriați de un dușman nevăzut.

Când valea se lărgeste, toată înfățișarea se schimbă ca prefăcută de meșteșugul unui vrăjitor.

Între munții îndepărtați unul de altul, încremeniți într'o amenințare dujmănoasă, răurile își revarsă apele umplând prăpastia. Lacul se întinde ca o pânză de beteață, tremurând în strălucirea unui soare rece, alb, sticlos. Din văile adânci vine o boare ce-ți dă fiori reci. Ai crede că ești într'un ținut de taină și de moarte. Dar nu... pe luciul imaculat al lacului se iveauă ca o pasăre de apă, o luntre, apoi alta și tot mai multe, în urma lor o dungă întunecată sparge luciul și se lărgeste mereu pentru a se pierde în el.

Pe maluri se plimbă lumea în găтели scumpe. Mai departe se ridică vile luoase, clădiri mari... care nu-s de cât hotele. Suntem în Titisee... Pe șoseaua netedă, albă, îngrijită, se încrucicează automobile, răspândind fumul lor înecăcios de benzină, praful și zgomotul lor prozaic și nesuferit. La gară se îngrămădește lumea. La încrucicarea drumurilor, în chioșcuri de lemn, se țin în șir vânzătoarele de cărți poștale ilustrate și de mărunțișuri ieftine, cari vor să fie o amintire pentru aceia, cărora măreția naturii acesteia, nu le este destulă amintire.

Titisee rămâne în urmă ca o arătare de vis.

* * *

Sub poala codrului de brad, pe poenile verzi ușor ondulate, pasc cirezi de vite bălțate. Risipite pitoresc pe întinderea verde, ele se mișcă agale, stă-

pănte par'că de o adâncă simțire de mulțămire de sine și de nepăsare. Clopotele grele de aramă, sparg liniștea: banc, banc, banc...

Nu mai sunt sate, și totuși ținutul e locuit.

Împrăștiate ici-colo la depărtări mari răsar casele, „curțile”, — ca niște străjeri îmbătrâniți ai acestui pământ. Sunt case singuratiche, fără hambare, fără acareturi. Acelaș coperiș uriaș cuprinde sub el toate acestea: și încăperi de locuit și grajduri și hambare și șura și șopronul. Într-o latură locuințe cu ferestrele mici, văpsite cu roș ori cu albastru de jur-împrejur. De desupt pivnița cu giriciul ce ese în fața casei, ca o cușcă. D'asupra câmara și odăi de dormit pentru argași. În cealaltă latură grajdul întunecat, scund, în care caii, boii, vacile, stau laolaltă. D'asupra grajdului podul larg în care se păstrează fânul, paele, secara, în care se treeră cu mlăciul. Casa e într-o coastă așa, că podul acesta atinge într-o parte pământul și carul încărcat poate fi dus de-adreptul înlăuntru ca în ori și care șopron. În față pridvorul strâmt, de lemn înegrit și măcinat de vreme. D'asupra coperișul uriaș de înalt, uriaș de greu, fără coș, face ca toată casa să-ți pară neobișnuit de scundă, cu toate că ea are câte două și trei încăperi unele peste altele. Strașina par'că ar vrea să atingă pământul; ea e așa de largă încât cară, coteje, scări, roate, unelte, pari, — sute de lucruri de tot felul și de toate mărimile, — își găsesec scuteală sub ea.

În pod argașii lucrează alături cu feciorul și fata stăpânului, stăpâna gătește în cumie într-o fumărie orbitoare care a captușit pereții cu un smalț ca de caștrun, bunica își face de lucru cu copiii, iar stăpânul își citește foaia săptămânală în odaia de oaspeți, împodobită cu mobilă bătrână. El ne primește și ne arată gospodăria, scuzându-se mereu că la ei nu este „nobil”.

— E veche „curtea” ?

— Nu-i așa veche, ca la o sută de ani, dar sunt altele vechi de tot, răspunde el, privind mândru și mulțumit în jurul lui, aceleași încăperi în care se nascuse, trăise și murise bunicu-su, tată-su, în care își va mântul el viața și vor trăi din tată în fiu, urmașii din neamul lui.

În fața „curții”, la douăzeci de pași de ea, o capelă albă de zid, ce contrastează cu pereții negri de lemn ai casei, cu coperișul ei jumătate de șindrilă și jumătate de pae de secară, frumos chitite.

E a noastră, spune stăpânul, a familiei, părinții mei au durat'o cu mari osteneți. Acolo e tot sporul „curții” acesteia dintr'un veac întreg.

Ce neam de oameni potolit, cumpătat, credincios datinilor! Ne gândim cum vor fi pătruns acum o mie și mai bine de ani, ca războinici și vânători aprigi, străbunii lor în acești munți primitivi, în aceste văi, în care pădurile au fost curând date jos, pentru a face ogoare.

De pe înălțimile cari nu trec nicăiera peste o mie două sute de metri, ținutul se poate cuprinde cu ochii larg până în depărtare. Sunt vărfuri conice, împădurite, fără creștete pleșuve, sunt codri întinși, sunt văi neregulate, în cari sunt zmlățate casele. Sunt și drumuri de fer și șosele, cari înconjoară vărfurile îndoindu-se ca niște cordele, pe marginea râurilor nestajnice.

Ici și colo centre mari unde s'au ridicat fabrici, hotel, case de oraș. Și nu rar cele mai frumoase păduri de brad, văle cele mai sălbătice, sunt parcuri uriașe a lumii bogate, care vine după sănătate și petreceri.

UNUI VETERAN

Cetindu-ți slova fremurată
În care sufletul ți-așterni,
Răsai ca un stejar în minte-mi,
Soldat albit de-atâtea ierni.

Stejar, cu fulgere pe frunte,
Oprind furtunile din drum...
Și 'nfrânt de vânturi — veterane
Stejaru 'nfrânt tu 'mi pari acum!

Și oșălit, cu fruntea 'n ceruri,
Ca un străbun spre vechi hotar:
Te-a dărămat mânia vremii,
C'un geamăt, falnic stejar!

Cum zaci la margine de drumuri
Tu nu te plângi de nenoroc,
Ci, că securii fuia-i țipă:
Că n'ai fost bun de căt de foc!..

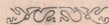
Vă duceți rând pe rând bătrânii,
Pe piept cu negre cruci de fier,
Cu voi atâtea pier în urmă...
Cu voi și inimile pier!

Așa de iubitori de țară,
Pioși a toate din trecut:
Iubirea nu vă stă pe buză...
Ci 'n inimi vă ardeă tăcut!

Azi gârbovi și umili voi freceți
În vechi foaie spriginiți:
Străini la noi, în aste vremuri,
Oftați călând nedumerii.

Înlături! — voi, pitici, din cale...
Să treacă bravul veteran:
E cinstea pentru toți vitejii
Sub cruci la Plevna și Smârdan!

Fălticeni.

N. Valovici.

Dărnicia domnului Ministru

de R. MĂNDRU

În sfârșit, Ministru se hotărîse: trebuia făcut ceva și pentru scriitorii. Oricum, țin un condeiu în mână, și... e bine să nu-i treci cu vederea, în preajma... Constituantei. Cățiva, mai îndrăzneți, după ce îndurară căteva anticamere ucigătoare, își zurnăiau acum cei trei sute de lei, acordați — zice-se — pentru diferite lucrări. Trei sute de franci!.. Un eveniment!.. Masa literaților e plină de însuflețire, de bere, de crenguși, etc... Unul are o cravată nouă, altul o pereche de ghete, altul un costum, și, toți o nemaipomenită vervă. Niciodată terasa nu le păruse mai înfiorată de viață, mai întinerită de ochi îngăduitori, promițători de fericire... Pe stradă lume, de par'că se întâmplase un accident... Iar în văzduh, plutea ceva din farmecul unui sărut, ceva din parfumul proaspăt, neînțeles dar de neînvins, al unei adieri de crâng, de trandafiri înfloriți...

— Ah, ce frumoasă-i primăvara asta!.. zise unul înduioșat de-atâta seninătate cerească.

— Pe viața mea... așa ceva numai în basme... Ia, priviți, mă, la aia de colo... ce linii, ce talie, ce mers grațios, divină!.. Mă, de ce nu m'am născut milionar, mă? Pe toți v-ași fi fericit!..

În colțul mesei, nervos și amărât ca vai de om, cu fruntea aburită de-o sudoare nescăpată, Avrămescu, poreclit din pricina asta Căldură, suceă țigară după țigară, și tăcea, tăcere dureroasă și fără leac.

Unul dintre colegi, băgând de seamă că nu consumă nimic, se aplecă la urechea lui, compătimitor.

— Avrămescule, ia și tu ceva... plătesc eu?

— Mulțumesc!.. răspunde Căldură mocnit; și ștergându-și fruntea cu batista svărlă țigara, o călcă, și plecă cu ochii în pământ. Amicii se priviră întrebători:

— Cum, el n'a luat nimic?

— Nu...

— Săracu!..

A doua zi, cu ghetele făcute ogindă, în ținută de rigoare. Căldură ușor, palid dar hotărât, treptele Ministerului. Sala de așteptare plină stup. În toate părțile pași agitați, și chipuri îndurerate de așteptare. Se apropie de ușer.

— Vine astăzi Domnul Ministru?

— Poate da, poate nu... Și îl privi de sus.

Avrămescu îi strecură un leu: singurul pe care-l avea.

— Dacă vine, îmi dai mie drumul întâi... te rog!

Ușierul îi face un semn discret:

— Stăi mai pe-aproape... fac eu rost...

Căldură, ușurat, face o țigară, se razimă de fe-reastră, și fumează. Mai sucește alta și alta, măsură de vreo două ori sala, ocolește privirile cunoșcutilor, se uită la ceas, mai dă o raită până în fund, se întoarce,

se uită, iar la ceas, și în urmă se 'nfundă într'un ungher, doborât de gânduri și nerăbdare. Țigara i se stânse. O aprinde din nou, și colo departe, în fundul unei măhălăli plină de praf și lătrat de câni, viziunea lui obișnuită să spintece necunoscutul, îi întregi încetul cu încetul imaginea casei, cu gardul negru de putred gata să cadă, cu ogrăgioara cât palma, cu cele două odăițe joase și umede, pline de lacrimi și sărăcie. Nevastă-sa, dusă pe gânduri, poate înfiripând vreo iluzie, mângăie chica bălaie și mătaoasă a lui Mitruț, mezinul. Masa, bătrână și gârbovă ca și casa cu giururile strămbe, fără soare, privește aiurită, undeva, într'un ungher.

La dreapta ține pe Lizuca, Lizuca lui cea dragă, la stânga, pe Frusinică, veșnica lui durere... palidă și lividă, ca o păpușică de ceară... Are niște ochi mari, ochii măriți de suferință, ochi ce par'că știu să pătrundă multe taine, când stau deschiși, dar, cari, închizându-se, îngroapă acolo, în lăuntru și pentru vecie, înțelesul lor. Căldură o mângăie în gând cu mâna-i tremurătoare de tată și oftează adânc. Da... îi va spune Ministrului și asta... O să-l induioșeze... o să-l facă să înțeleagă și ce nu poate spune... Colegilor le-a dat câte trei sute... Lui o să-i dea mult... că-i mai impovorat... poate patru-cinci sute... Și, cugetul i se înclătă de suma asta ca de un braț mântuitor. Începă să-și rânduiască chelteliile: nevestii, o rochie și pălărie... că nu mai are cu ce eși în lume; bătrânei, și ei o rochie... mai cu seamă ghete... că-i desulțată biata... lui Mitruț, un costumaș marinăru; Lizucăi și Frusiniței câte o rochiță cu cordonaș de lac, cum a văzut la „Papagal"; lui, și lui i-ar trebui un... Ba, nu!.. mai întâi chiria, și-apoi...

Și, de odată mutra neîndurată a proprietarului i se infipse în minte ca un ghimpe. Da, chiria mai întâi, și-apoi... chiria... da chiria!.. Și, inima prinse să-i bată cu putere. Înfioră un gând: dar, dacă, Ministrul n'o vrea să-i dea nimic?... O spaimă ca de moarte i se întipări pe față. Făcu o sfortare, se desmetici din vis, și câtă speriat împrejur: sala eră goală. Ușierul moțăia pe un scaun la oja fatală. Dintr'o săritură fu lângă el:

— A venit Domnu Ministru?

— Venit domnule... venit... și încă de când... Da, acum nu mai primește!.. I-aproape unu... Vino și dta mâne!..

Mâne? Nu se poate!.. Azi! Auzi! Trebuie!..

Și fără să mai știe ce face, nebun de desănejde, voi să-l dea la o parte. Cerberul, i se puse în cale, cu toată autoritatea datoriei și a mușchilor... o luptă scurtă, și clanța dela ușă sări. Căldură se pomeni în lăuntru tremurând ca varga. Capul îi văjăia ca o moară. Un val de căldură îl cuprinse de sus până jos și galben ca o bucată de ceară gata să se topească, făcu un pas stângaciua înainte și rămase uluit. Ministru, care îl măsurase la început cu niște ochi tăioși plini de imputare, băgând de seamă, că are mai multe volumașe

la subțioară, pricepui cum stau lucrurile. Un surâs fin, poate și ironic, și poate și plin de bunătațe, îi înflori fața. Îi îmbie să se apropie:

— Dvoastră?

Avrănescu privi împrejur la cei care așteptau cu hărțile în mână, voi să îngăime ceva, și tăcu...

Ministru îl îndemnă să se mai apropie... Atunci, ca după o sfortare uriașă, mai făcu un pas, hotărât să spună ceva cu orice preț. Privirile celor dimprejur, îi sfredelneau gândul. Deschise gura... și... Dzeu cu el:

— Die Ministru... subsemnatul... I. Avrănescu... domiciliat în strada Umbrei... număr... număr 34, autor al mai multor volume de nuvele, terminând o dramă în patru acte, și... și neavând mijloace de tipărire... și... fiind împovărat și de-o familie grea... foarte grea... Nevastă... mamă... copii... trei copii... un băiat și două fetițe... dintre cari una suferindă... (aici ochii i se umplură de lacrimi...) foarte suferindă... Și... proprietarul... chiria, domnule Ministru, vă rog să binevoiiți a-mi acordă un ajutor... de... tipărire...

Aici eră cât pe ce să închee cu formula sacramentală, de „Primiți domnule Ministru, etc., etc.” când o roșăță îi acoperi fața, plecă ochii, și muți.

Ministru, binevoitor, veni lângă el, și, cu surâsu-i fin pe buze, îl atinse ușor pe umăr:

— Ei, iscălește-o...

— ???!!

— Petiția... Domnule Avrănescu... petiția...

— A, ha! Petiția?! Și, lăsând cărțile pe birou, începui s'o caute prin buzunare... În sfârșit, o găsi mototolită în fundul celui dela piept. O desfăcu, o mai netezi cu mâna pe genunchi, și-o întinse:

— Scuzați vă rog... ușierul...

Ministru surâse din nou, luă condeiul și începui a scrie pe-un colț al hărții. Căldură eră numai o apă... Se încordă, voi să prindă ceea ce scrie, dar un fel de puhoială i se puse pe ochi. După un minut, cât un veac de lung, ministru se apropie și-i puse mâna pe umăr:

— Ți-am acordat opt sute... ești mulțumit?... Și-i dădu petiția.

— Opt sute?

— Da, opt sute... Am făcut excepție... pentru dumneata!

— Mulțumesc, domnule Ministru... Cu recunoștință... Și, după ce Ministru îi strânse mâna, se mai închină odată, și plecă beat de fericire. „Opt sute de lei...” Trecu sala ca o nălucă, sări tot câte două trepte și se pomeni în stradă, ca după o baie. Scoase batista, își șterse fruntea și fața... și, acasă glont...

Cinci zile nu se mai văzui pe la terasa. Colegii, cari ajunseseră acum iar lefteri, începui văicările de altădată:

— Mă, Zisule, tu mai ai ceva?

Celălalt își întoarse buzunările pe dos, și făcând o mină de scârbă și amar, îl privi țintă în ochi:

— Ce-i trei sute de lei, când rabzi de atâta vreme?!... Vrei să ție cât lumea?...

— Ei, nu mai fi și tu așa; grai celălalt. Noi, de, tot am ciupit, dar când te gândești că alții n'au văzut nici ochelarii Ministrului... de pildă, bietul Căldură... de, și tu știi ce casă grea duce el.

— Ei, asta-i... Căldură și iar Căldură... Dar ducă-se dracului, — își merita soarta... Ce, ce tot mi-l bagi pe nas? Eu vorbesc de mine și tu... salutare! Și, dădu să plece. Dar, de-odată, rămase cu ochii holbați, privind nedumerit spre fundul grădinii.

— Mă înșală vâzul? Ori eu am un vis? Ia privește mă colo... Ei drăcia dracului... Căldură cu pălăria... Mare comedie!...

— Să știi că s'a întâmplat un eveniment! — A-dăogă Zisu, zgâindu-se uluit. — Și încă unu neașteptat... Nu-l vezi? găit genere, nu altceva... și nevastă-sa, și măsă, și copiii... hai la ell...

Căldură îi primii cu alaiu. Urmară sărutările de mână, desmerderea copiilor, și:

— Ei s'a făcut?

— Cât?

— Opt sute!...

— Opt sute?

— Doar am copilarit împreună... ce dracu? Nu luați loc?... — Prietini! își mușcară buzele și se așezară. După un minut se priviră din nou cu înțelese.

— Mă, Avrănescule, dar am auzit că jidanu ăla... dela „Glasul Țării”... cum îl chiamă Zisule? — și-i făcu din ochi.

— Blumenfeld... — completă amicul, pricepând că vrea să-i frigă inima.

— Că bine zici... Blumenfeld... a luat mă Zisule cinci miișoare... Auzi, tu? Cinci miișoare!... Și noi, cari suntem diti coșogea scriitorii!...

— Cinci mii?!...

— Nici mai mult, nici mai puțin... dacă îți place!...

— Ei, să știți, băeți, că cu alai-frate de cruce!... — zise Avrănescu, bătând cu năduf în masă. Ce luați?...

GÂNDULE

Aripă de vânt,
Dumnezeesc dar,
Umbră de mormânt,
Roză de altar,
Știu că n'are cum,
Gândule hoinar,
Să te-abată 'n drum
Stavilă, hotar.

Însă, frate blând,
Frate urgisit,
Ce te-o fi mânănd,
Cin' te-a fi ursit
Să alergi mereu
Unde inima
Și-unde doru meu
N'au ce căută!

Lasă vântului
Largul zărilor,
Iarba câmpului,
Valul mărilor,
Roua de pe flori,
Desișul tăcut,
Călătorii nori,
Drumul nebățut:
Căci în trista lui
Viață de pribeag
Nu-i nimenea, nu-i
Să-l aștepte 'n prag.

Dar tu bine știi,
În sărmanul vis
Cu-așteptări pustii,
Frate, câte ni-s:
Mi-e de cu-amar
Așteptarea grea
Ție de 'n zadar
Pribegia ta!

Ada Umbra.

STOP

Ne eră atât de drag!...
Îl iubiam toți.
Toți îi dădeam câte ceva.
Și, Stop, luă dela toți.
Și, tuturor le mulțumea cu ochii lui cei verzi; cu
ochii lui cei verzi și blânzi...
Așa de frumușel întindea botul!... Și apucă așa
de cuminte...

Ca o pisicuță.
Stop eră cănele nimănu.
Un zăvoi vânat, nalt cât un mânzat, bătrân; cu
încheieturile umflate de bătătură, îngrămădite ca muș-
chiul; cu gușa ce-i atârna de falci, ca o salbă; dar
cu o căutătură mândră, ca de pandur.
Ne pomenisem cu el, că deschide poarta cu bot-
tul și intră în curte.
Și acolo rămăsese. Avea el, ce avea, cu lada de
gunoi. Dar, și aci, eră cuminte. Scormoniă, căută me-
rinde; dar nu răvășiă, ca alți căni.
De aceea și bucătăreasa îl iubiă. Și, dela dra-

gostea bucătăresei se infruptă Stop cu multe bunătăți.
Câte rasoale, câte capete de pasări, câte străchini cu
măncare rămasă!...

Veniu ele prin curte multe javre, de toate nea-
murile. Dar nici una nu eră cocoloșită ca Stop. Ba,
câteva odată, celelalte, mai măncau și câte o papară
de clește. Dar, Stop, niciodată.

Stop nu știa nici un serviciu; nici o ghidușie;
nici o lingușire, nici să facă „sluș”; nici să aducă
„apor”, nici să se gudure.

Și, cu toate astea, Stop, se făcuse iubit tuturor.

Ne plăcea atâta să-i plimbăm podul palmii, pe
spinarea lui cea presărată cu păr scurt și aspru ca
blana de tigru!...

Ne plăcea atât să-i desmierdăm botul lui cel urât!...

Ne plăcea atât să ne privească drept, cu privire
lui cea blândă!...

De unde îi scornisem numele nu știu. Nici nu
știu dacă eră cel adevărat.

Dar, el, răspundeă la chemare.

Stop nu lătră, nu urlă. Stop nu făcea rău la ni-
meni; nici chiar semenilor lui.

Când eră turburat, mai bine se lipsiă și plecă,
decât să-și strice tihna.

De două ori, însă, i-am auzit gura.

Odată, într'o hărmălaie, când un mops pribeag
fusese prins la mijloc de dulăii mahalalii.

A doua oară, când un oltean vră să ia de gât
pe bucătăreasa.

Atunci lătrase. Dar ce lătrat!... Credeam că tună.
Credeam că se surpă zidurile.

Stop răbdă mult, dar să-l fi ferit sfântul pe vre-un
câne de mânia lui Stop.

Dintr'o învârtitură îl înșfocă de după ceafă, îl
zgâlțâia și îi făcea vânt în aer, de-l învârtia de trei ori
tumba; iar când cădea, scotea numai un inet și sche-
lălăind de rupea pământul, fără să se mai uite înapoi.

Unde dormiă Stop, Dumnezeu știa: prin curți,
pe maidane, pe uliți; unde pică...

Dormiă precum trăiă, hoinar, ca un bătrân hogo.
Ani de-arândul veni Stop prin curte.

Și pe fie ce an îmbătrâniă; nodurile de bătătură
i se îngroșau; salba gușii i se lăsa mai bogată; și, la
urmă, perdă chiar vederea.

Dar ne rămase tot atât de drag...

...Într'o noapte furăm deșteptați din somn de
un urlet.

Urlă cotarla vecinului, corcitură de „Fox-terrier”,
apucată de istericale. Un urlet costeliv, prelung, ne-
suferit.

Atunci auzii pentru a treia oară vocea lui Stop,
care făcū tăcere.

Fu pentru ultima oară...

A doua zi, Stop scormoniă la lada cu gunoi;
lângă el răcăia cotarla.

Nu știu din ce se luase, dar pe semne că Stop dormise rău în noaptea aceea și eră năcăjit, căci, odată se propti în picioare, întinse gâtul și începuse să mărie prințe colți, arătându-și gingiile, ca și cum i-ar fi spus:

— Ia seama, că nu-mi sunt boii acasă...

Dar, în loc să se astâmpere, coteica intră în spasaturi.

De ciudă, sau de frică? Cine ar fi putut spune?

Începu să urle, se învărti de două-trei ori în loc, ca dezmetică, chiti cu ochii holbați, cătră salba lui Stop, făcu o săritură desnădăduită și, cât ai scăpăra în cremene, colții ei i se încheștară în beregată...

Sângele țâșni și curse gărlă. Stop se prăbuși la pământ, zvăcni de câteva ori din toate mădulele, căsă botul, ca și cum ar fi vrut să ne zică „rămas bun”; holbă ochii, ca și cum ar fi vrut să ne mai vadă odată, ochii lui orbiți de bătrânețe și, apoi, îi închise pe vecinicie...

Așa muri Stop cel atât de drag nouă; Stop cel cu ochii verzi și blânzi; Stop cel cuminte ca un mie-lușel: de gura unei cotarle; de o moarte năpraznică...

M. Chirțescu.

CETIȚI TOȚI:

„Stefan-cel-Mare și Turcii”, de Ioan Ursu. Prețul cor. 4—

„Ce ne învață cariera lui A. Vlaicu”, de N. Iorga. Prețul cor. 0-15

„Orfanii neamului” roman naționalist, de Rădulescu-Niger. cor. 4—

„Dreptate”, nuvele, de Al. Vlăhuță. Prețul cor. 2—

„Fire de tort”, poezii de G. Coșbuș. Ed. nouă și adăugită. cor. 3—

„Priveliști Dobroge”, de Mih. Sădoveanu. Prețul cor. 2—

„Strigăt de alarmă” nuvele, de Maupassant. Prețul cor. 0-30

Să pot căpăta la

„Librăria Dr. S. Bornemisa” în Orăștie (Szászváros).

Pentru porto să se trimită deosebit 10—30 fil. de fiecare bucată.

DE-ALE NOASTRE...

„ARHANGHELII”, roman din viața Românilor Ardeleni, de Ioan Agărbiceanu. Prețul cor. 3—

„SIMEON BALINT, viața și lucrările lui în anii 1848—1849”.

Prețul cor. 1-50

„TRECUTUL ROMÂNILOR de pe pământul crăiesc”. Pr. cor. 4—

„PE DRUMURI”, din viața Aromânilor, de M. Beza. cor. 2—

Să află de vânzare la

„Librăria Dr. S. Bornemisa” în Orăștie (Szászváros).

Pentru porto să se trimită deosebit 10—30 fil. de fiecare bucată.

EDITURA „LIBRĂRIEI Dr. S. BORNEMISA”

CETIȚI TOȚI:

I. Agărbiceanu: Schițe și povestiri	2—
A. Ciura: Amintiri, schițe și nuvele	1-60
Gh. Stoica: Alte vremuri, schițe și nuvele	2—
V. Eftimia: Pomele singurătății, poezii	2—
L. Rebreanu: Frământări, nuvele	1-50
S. Bornemisa: Almanahul scriitorilor dela noi 1-60	
I. Drăgostea: Volintirii, schițe și povestiri	1-80
A. Pogăncu: Misterul poetului, roman	1-80
St. Lăbăr: Vinerea Bătăliei, poezii	1-80
A. Franca: Crima lui Sijestree Bonnard, rom. 1-80	
G. Biedenkapp: Ce povestesc eu copilului meu, 9-60	
S. Layeroff: Narana Sfintei Venetia	0-60
A. Hanau: Noua lege militară	2—
E. Boveia: Versuri răsturnate	0-60
H. P. Petrescu: Văduvoara și alte 6 monologe 1—	
V. Stoica: Scrieri, piesă teat.	0-30
E. Suceia: Țigănel în cărușă, dialog	0-30
E. Suceia: Sara pe ulița, tablou	0-20
G. Todde: Zări din univers	0-30
* Bălășter și Tămășa, poezii	0-20
I. Drăgostea: Volintirii, povestire	0-30
I. Drăgostea: Împărțitul Egojună, poveste	0-30
I. Drăgostea: Cotriman, povestire	0-30
I. Drăgostea: Povești de sărbători	0-30
I. Păteș: Sticla din urnă, comedie trad.	0-30
S. Bornemisa: Cele mai frumoase, poezii pop. 0-60	
S. Bornemisa: Muzca, Nasal, întâia scrisoare de dragoste. Trei monologe trad.	0-50

Pentru porto să se trimită deosebit 10-30 fil.

A se cere dela:

„LIBRĂRIA Dr. S. BORNEMISA” în ORĂȘTIE (Szászváros).